

пећ у питању припадне ранијем власнику пошто не служи потребама станбене зграде и има другу економску намену него станбена зграда у целини.

Има само једна околност коју решење није довољно објаснило. Парна пекарска пећ је *уграђена* у зграду. Може ли приватни власник располагати са том пећи и онда када је она уграђена у зграду, дакле, пре него што се издвоји из зграде као непотпуно инкорпорисана ствар. Решење је позитивно одговорило и на то питање. Но тиме је оно заузело став који је супротан једном старом освешталом правилу римског и класичног грађанског права да се саставним делом не може располагати посебно од ствари чији је саставни део. Штета је што решење овај свој став није шире образложило, — управо с обзиром на ту околност већ је и ту навело основни разлог целог решења, наиме да пекарска пећ има посебну економску намену. Свакако би се могли наћи озбиљни и оправдани разлози за тај став решења: нови елементи и нове социјалистичке установе у нашем праву захтевају отступање од класичних правила.

3. — Питање активне легитимације у тим споровима око кога је и био формулисан спор у горњем случају, у зависности је од својства носиоца права својине на тој згради. Легитимација у грађанском спору је функција материјалноправног субјективитета, иако ова два својства не морају увек да се поклапају. Кућни савет није био активно легитимисан у горњем спору само зато што је реч о пекарској пећи „која не служи употреби зграде као такве”, што је то посебан „производни уређај”. Но у начелу, на основу горе изнетог, кућни савет као носилац друштвене својине на станбеној згради био би легитимисан за вођење парнице о питању својине о стварима — саставним деловима станбене зграде.

На крају додајемо да ипак, пошто на згради има извесна овлашћења и ранији приватни власник, пошто се и њему признају извесни интереси који се не признају осталим станарима (а то је управо оно што Уредба погрешно назива приватном својином) то би и он требало да учествује у сразмери тих овлашћења у искоришћавању издвојене ствари. Која је та сразмера — требало би уредити позитивним прописима, као уосталом и друга отворена питања у вези са друштвеном својином на станбеним зградама.

Др. Андрија Гамс

ФАЛСИФИКОВАЊЕ СРЕЋАКА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ЛУТРИЈЕ

Практичари још нису сложни у томе шта претставља преиначење срећака Југословенске лутрије: да ли кривично дело посебне врсте из чл. 222 или опште дело фалсификовања исправа из чл. 306, ст. 3, Кривичног законика.

1. — У једном случају првостепени суд је преиначење срећке Југословенске лутрије квалификовао по чл. 222, ст. 1, и виши суд

је прихватио такву квалификацију. Управо, у овом случају је окружни суд овакве срећке третирао као државне хартије од вредности, не дајући никакве ближе разлоге о томе, а виши суд је узео да су то знаци за вредност и дао за то ово образложење:

„Јер се срећке Југословенске лутрије сходно чл. 99, ст. 8, КЗ имају сматрати знаком за вредност, а не јавном исправом, обзиром да се у смислу чл. 99, ст. 6, КЗ исправом сматра предмет који је подобан или одређен да служи као доказ какве чињенице која има вредност за правне односе, што са срећком класне лутрије није случај”. (Пресуда Врховног суда НР Србије КЖ-783/55 од 6 јула 1955.)

Срећке Југословенске лутрије, међутим, нису знаци за вредност. Од предмета које набраја чл. 222 Кривичног законика знаци за вредност су само таксене и поштанске марке и таксене хартије. Закон, истина, допушта могућност фалсификовања и других знакова за вредност издатих на основу закона. Али ни та општа формулација, која уствари само прекраћује оно набрајање знакова за вредност, није таква да се може односити на фалсификовање срећака (1). Знаци за вредност су марке, таксене хартије, разни монополисани формулари, омити и сл. (2). Уместо непосредне употребе новца, знацима за вредност се плаћају извесне услуге, таксе, поразе и др. Они служе само као доказ да је плаћена каква државна или јавна дажбина или пореза, и разликују се од вредносних хартија, а исто тако и од легитимационих папира и легитимационих знакова, пошто нису везани ни за какву тражбину (3). Знацима за вредност су једино слични бонови и исправе за снабдевање, чије фалсификовање такође предвиђа чл. 222 Кривичног законика (4).

2. — У неким одлукама Врховног суда НР Србије, као и у дискусијама на разним састанцима, заступано је и мишљење да фалсификовање срећака Југословенске лутрије претставља дело из чл. 306, ст. 3, а не дело из чл. 222 Кривичног законика. У тим одлукама нису дати ближи разлози за ово мишљење, али су такви разлози изношени у дискусијама о овом питању.

У прилог мишљења да преиначења лутриских лозова, као што су она која су се појавила у пракси (5), претстављају само обична

(1) Кривични законик од 1929 предвиђа фалсификовање (§§ 225—228, прављење, преиначење, употребу, итд.) знакова за вредност државне или друге које јавне власти, било домаће или стране, као што су: таксене, поштанске или трошаринске марке, таксена хартија и уопште сви такви знаци који постоје на основу каквог закона. Видети о томе и § 192, као и стр. 49, 463—468 Пројекта и мотива Казненог законика, Београд, 1910. Исто тако: др. Тома Живановић: Основи кривичног права, Посебни део, књ. II-2, Београд, 1936, стр. 37/38, и напомена 2 уз § 234 Кривичног законика с кратким објашњењима од истог писца; и др. Метод Доленц и Александар Маклецов: Систем целокупног кривичног права, Београд, 1935, стр. 220/221, као и Тумач Кривичног законика од др. М. Доленца (Загреб, 1930), објашњење уз § 234.

(2) О таксама видети Хамид Филиповић: Наука о финансијама, Сарајево, 1956, стр. 403—408.

(3) Др. Јанко Ђ. Таховић, међутим, не прави разлику међу предметима чије фалсификате предвиђа чл. 222 Кривичног законика (в. његово Кривично право, Посебни део, Београд, 1953, стр. 308; као и његов Коментар Кривичног законика, Београд, 1957, стр. 457).

(4) Др. Стеван Јакшић: Облигационо право (Опћи дио), Сарајево, 1957, стр. 223

(5) Сви досадашњи фалсификати на срећкама Југословенске лутрије састојали су се у преиначењу њихових бројева на разне начине.

дела фалсификовања исправа из чл. 306, ст. 3, навођени су аргументи који се у првом реду заснивају на ближој анализи одредаба чл. 222. То се види из редова који одмах следеју.

Први став чл. 222, и то у првој реченици, предвиђа прављење лажних таксених или поштанских марака, таксене хартије, обвезница државних зајмова или уопште државних хартија од вредности, бонова или исправа за снабдевање или каквих других знакова за вредност издатих на основу законског овлашћења. Ова реченица чл. 222, ст. 1, не долази у обзир за оваква преиначења, не само зато што се међу набројаним знацима за вредност и хартијама од вредности не помињу лозови или срећке државне лутрије, него и зато што у појављеним случајевима није реч о прављењу већ о преиначењу правих срећака.

Овде не долази у обзир за примену ни друга реченица чл. 222, ст. 1, која говори о преиначењу којег од правих знакова за вредност, јер ово преиначење треба да се састоји у давању изгледа веће вредности коме од ових знакова. Међутим, преиначења у примерима из праксе извршена су на срећкама које нису добиле ништа, тј. које после вучења нису више претстављале никакву вредност, те им се променом броја није могао дати изглед веће вредности. Уосталом, кад су у питању срећке које су за њиховог имаоца претстављале само доказ о томе да је он играо на лутрији, и да има право на тражење згодитака, уколико га ове срећке извуку, не може бити речи о њиховом преиначењу у том смислу да им се да изглед веће вредности, пошто на њима никаква одређена новчана вредност није ни означена.

На фалсификат у питању не може се применити ни трећа реченица чл. 222, ст. 1, јер она говори о употреби лажних знакова из прве две реченице, а ми смо видели да у нашим примерима није реч ни о прављењу таквих знакова нити о давању изгледа веће вредности правим знацима за вредност.

Према наведеном, потпуно је искључена примена чл. 222, ст. 1, на конкретан случај.

Иста је ситуација и у погледу чл. 222, ст. 2. У примерима, за које знамо, учиниоци нису ишли за тим да срећкама дају изглед као да нису употребљене, ни отстрањењем жига нити којим другим начином. Кад су у питању срећке, овакав начин филсификата и не долази у обзир, јер се на срећке не ударају жигови. Сем тога, код срећака које су прошле вучење без добитка не може се ни говорити о томе да су употребљене, те ни о томе да им се отстрањењем жига или на други начин може дати изглед као да нису употребљене. О употреби срећке може бити говора тек кад њен број извуче какав згодитак и она буде поднета на исплату. А ако су поново употребљене или продате као да важе срећке које су као исправне већ наплаћене, ту може бити речи само о превари, пошто овакве срећке не претстављају никакве фалсификате.

Овде нема места примени ни чл. 222, ст. 3, јер се у њему говори о тежим облицима ових дела, тј. кад се врши у виду заната или кад су фалсификовани знаци за вредност у великим количинама.

За мишљење да оваква преиначења претстављају само обично фалсификовање исправа из чл. 306, ст. 3, наводе се још неки разлози.

У чл. 222 Кривичног законика претпоставља се прављење знакова за вредност у великим количинама, јер нико неће да набавља справе и остало што је потребно само за фалсификовање једног или неколико оваквих предмета. И што је најважније, ако неко произведе и већу количину оваквих знакова и других предмета сем срећака, например, већу количину таксених марака, може се надати да ће их лако протурити и тако доћи до веће користи. Међутим, са срећкама је сасвим други случај: ту се не исплати да се унапред набављају справе и производи већи број лозова, јер се може десити да ниједан од њих не донесе ништа. Стога је најлакше да се по извлачењу преиначе неизвучени бројеви на бројеве срећака које су добиле извесне суме и да се похита са њиховом наплатом.

Према наведеном, на преиначење срећака из примера који су се појавили у пракси не може се применити ниједна одредба чл. 222 Кривичног законика.

У случајевима, који су се јавили у пракси, исход игре за срећке које су предмет фалсификата био је такав да нису извукле ништа. И пошто су извршиоци знали који су бројеви на једном вучењу добили згодитке, они су приступили преиначењу својих неизвучених срећака, и тако добијали бројеве који су извукли извесне суме. Овим преиначењем они нису својим срећкама дали изглед као да нису употребљене, јер оне и нису биле употребљаване док их они по преиначењу нису поднели на исплату. Овим преиначењем они су им само дали изглед срећака које су извукле згодитке, тј. изглед срећака за које је случај извлачења везао добитке. Извршиоци у овом случају нису имали потребе да указују на то као да ове исправе нису биле никако употребљене у оном смислу како то предвиђа чл. 222, ст. 2, већ су имали интереса да истичу чињеницу да су оне при извлачењу добиле одговарајуће згодитке.

Према наведеном, преиначење ових срећака од бројева који нису добили згодитке на бројеве који су добили згодитке може се третирати само као преиначење правих исправа у намери да се тако преиначене употребе као праве, и као употреба овако преиначених исправа. Срећке које су преиначене, пре него што су преиначене, морају се третирати као праве, без обзира на то што су на вучењу прошле без згодитака. Оне су праве, али као такве после вучења нису могле да буду употребљене с надом на постизање користи; зато су и преиначене на бројеве који су извукли згодитак. Такав је случај и са другим правим исправама које се преиначују и преиначене употребљавају као праве.

Дакле, у радњама које садрже овакви примери постоји дело фалсификовања исправа из чл. 306, ст. 3, Кривичног законика тј. фалсификовања јавне исправе, пошто су у питању исправа које је издала Југословенска лутрија као један од органа државне управе (в. чл. 219 Закона о парничном поступку и чл. 164 Закона о општем управном поступку).

Поред дела преиначења јавне исправе, овде постоји и дело преваре, јер је извршилац помоћу свог фалсификата и одговарајуће изјаве, тј. да подноси на исплату срећку која је добила односни згодитак, довео у заблуду претставника Југословенске лутрије да му на њену штету исплати суму која је везана за број на фалсификованој срећки.

3. — Врховни суд НР Србије, као што смо навели, у једном случају прихватио је квалификацију по чл. 222, ст. 1, Кривичног законика, али је узео да су предмет дела знаци за вредност, а не хартије од вредности како је нашао нижи суд. У другом случају дао је опширније разлоге зашто сматра да преиначење срећке претставља дело из чл. 306, ст. 3, а не преиначење хартије од вредности из чл. 222, ст. 1, Кривичног законика. Ето тих разлога:

„Правна квалификација дела оптуженог по чл. 222, ст. 1, КЗ, какву је дао првостепени суд, неправилна је. Не може се прихватити правно схватање окружног суда да је лоз у питању, тиме што је цифра „3” преиначена на цифру „5”, постао хартија од вредности, да је, дакле, добио вредност као срећка која је добила згодитак и као таква била употребљена од оптуженог као права. Међутим, за разлику од хартије од вредности на којој је вредност увек означена, те и сама хартија увек претставља такву означену вредност, лоз пре извлачења претставља само доказ да је његов ималац учествовао као играч у одређеном колу, док после извлачења претставља доказ да је срећка са одређеним бројем извукла неки дати згодитак, при чему извучени бројеви имају ту вредност што њихов ималац може подићи суму у висини извученог згодитка, док неизвучене срећке губе сваку вредност. Па како из изложеног произилази да срећка служи као доказ за напред наведене околности, тј. као доказ чињенице која има вредности за правне односе, а по своме карактеру је јавна, то и фалсификовање срећке претставља кривично дело фалсификовања исправе из чл. 306, ст. 3, КЗ, а не дело из чл. 222, ст. 1, КЗ”.
(Збирка судских одлука, Београд, 1957, књ. II, св. 1, стр. 73.)

Но, иако срећке Југословенске лутрије нису знаци за вредност нити бонови или исправе за снабдевање, они, исто тако, нису ни обичне јавне исправе чије фалсификовање предвиђа чл. 306, ст. 3, Кривичног законика (6). Међутим, њихово преиначење ипак претставља кривично дело из чл. 222 Кривичног законика, јер ове срећке

(6) Изгледа да је друкчијег мишљења др. Јанко Ђ. Таховић (в. његов Коментар Кривичног законика, Београд, 1957, стр. 588). Говорећи о меници, која је у погледу фалсификовања изједначена са јавним исправама чл. 306, ст. 3, Кривичног законика, Таховић каже како „слично важи и у погледу чека”, и „како под овим треба подразумевати још и остале кредитне исправе преносљиве жирирањем или по доносиоцу”, па као примере, поред осталог, наводи и „лапире на доносиоца који циркулишу по трговачком праву, акције и облигације издате од привредних односно трговачких друштава, штедне књижице по доносиоцу, књижице текућег рачуна, итд.”.

су хартије на доносиоца односно државне хартије од вредности, као што су се у две одлуке изјаснили и првостепени судови.

Да су срећке Југословенске лутрије хартије на доносиоца, те да се имају сматрати хартијама од вредности, знамо из општег дела грађанског, а нарочито из општег дела облигационог права. Ево, пре свега, неколико правних дела и аутора који ово потврђују.

Ј. Марковић узима да су и лозови хартије од вредности као и друге тражбеноправне хартије ове врсте (меница, чек, полиса) (7).

У хартије на доносиоца, поред банкнота, државних обвезница, купона, обавезница ратне штете, итд., Д. Аранђеловић убраја и лозове класне лутрије. Истина, он их не разликује од исправа које доносиоца овлашћују на наплату једне у њима означене одређене новчане суме, иако лозови спадају у новчане хартије на доносиоца са неодређеним износом (8).

По Р. Јовановићу, лозови класне лутрије су хартије на доносиоца, новчане хартије код којих се чинида састоји у исплати једне суме новца чији износ није одређен (9).

Као примере хартија на доносиоца М. Константиновић помиње обвезнице Другог народног зајма, срећке државне лутрије и новчанице Народне банке ФНРЈ (10). Говорећи, пак, о томе какве основе може имати облигација коју претставља обвезница на доносиоца, Константиновић каже да њен основ може бити и дозвољени алеаторни уговор, као што је случај код срећки дозвољене лутрије (11).

И Б. Николајевић наводи срећку код лутрије као један од облика хартија на доносиоца односно вредносних хартија (12).

У своме делу, и то у пододељку о хартији на доносиоца, Ст. Јакшић пише да се неке хартије не могу судски поништити, и као примере наводи банкноте Народне банке ФНРЈ, обвезнице Другог

(7) Др. Лазар Марковић: Грађанско право, I, Општи део и стварно право, Београд, 1927, стр. 193.

(8) Др. Драгољуб Аранђеловић: Основи облигационог права (Општи део), Београд, 1929, стр. 109.

(9) Др. Радивоје Б. Јовановић: Хартије на доносиоца, Београд, 1933, стр. 6 и 7.

(10) Облигационо право (Општи део), према белешкама са предавања професора М. Константиновића, средио В. Капор, Београд, 1952, стр. 176. У предавањима проф. Константиновића, на стр. 177, наведени су и ови примери обвезница на доносиоца по нашим прописима: обвезнице у којима се даје накнада сопственицима национализованих предузећа; обвезнице у којима се даје накнада за имовину експроприсану у корист државе; обвезнице којима се имала извршити исплата дугова укњижених на непокретностима које су одузете од сопственика приликом спровођења аграрне реформе, итд. На доносиоца могу да гласе и уложне књижице кредитних предузећа, уколико то улагач жели, и штедне књижице код земљорадничких задруга и њихових средских савеза. — О обвезницама државних зајмова в. Х. Филиповића: *op. cit.*, стр. 213.

(11) М. Константиновић: *op. cit.*, стр. 178. И Б. Благојевић сматра уговор о лутрији као једну посебну врсту уговора о игри (в. др. Борислав Т. Благојевић: Грађанскоправни облигациони уговори, Београд, 1952, стр. 184 и 186). Т. Живановић, исто тако, узима да је лутрија заснована на двостраном уговору по коме добитак или губитак зависи од случаја или поглавито од случаја; и да по том уговору приређивач лутрије добија безусловно право на улог од стране играча, а ови само случајем, тј. исходом игре условљено право на примане извесне суме новца или какве друге ствари од приређивача (др. Тома Живановић: Основи кривичног права, Посебни део, књ. I—2, стр. 178).

(12) Др. Борко Николајевић: Уводни појмови облигационог права, Београд, 1956, стр. 42.

народног зајма и срећке Државне лутрије ФНРЈ (13). Истина, он срећке не означава изрично као хартије на доносиоца, јер као папире који се не могу судским путем огласити за неважеће на истом месту помиње и возне карте и улазнице, које нису хартије на доносиоца већ легитимациони знаци.

Да су срећке Југословенске лутрије хартије на доносиоца, види се, тако исто, из клаузуле која стоји на полеђини сваке срећке и каже да се добици исплаћују доносиоцу срећке. Но лутриски лозови су овакве хартије и кад немају изричну клаузулу на доносиоца (14).

У једној одлуци првостепеног суда срећке Југословенске лутрије третиране су као државне хартије од вредности, али за то нису дати никакви посебни разлози. Ни у другој одлуци оваквог суда нису дати опширнији разлози, али је у њој ипак наведено да је срећка преиначењем „[...]постала хартија од вредности, добила вредност као срећка која је извукла згодитак и била употребљена од оптуженог као права, чиме су испуњени сви елементи појма кривичног дела из чл. 222, ст. 1, КЗ” (Из предмета КЖ-3482/56).

Срећке Југословенске лутрије су несумњиво хартије од вредности, и то хартије на доносиоца. То су исправе нарочите врсте које њихове имаоце (донносиоце, показатеље) овлашћују на учешће у извлачењу згодитака. Но оне у сваком случају не овлашћују и на пријем одређених новчаних сума. Добици или новчане суме које се исплаћују само неким имаоцима срећака који учествују у игри једнога кола нису на срећкама унапред означени, већ од исхода извлачења, тј. од случаја или „среће”, зависи које ће срећке и које суме донети својим имаоцима. Овде је, дакле, право означено у хартији условно: „[...]ималац постаје поверилац под условом да му се извуче број” (15). Али кад срећке на лутрији извуку добитке оне представљају безусловне хартије од вредности, и то хартије на доносиоца за оне суме које су њихови бројеви добили.

Према томе, срећке Југословенске лутрије су хартије од вредности. Али треба још доказати да су оне и државне хартије од вредности.

Према Уредби о лутријама и другим играма на срећу (в. *Службени лист ФНРЈ*, бр. 4/52), ове игре и лутрије могу приређивати Државна лутрија ФНРЈ и друштвене организације ради обезбеђења финансиских средстава за извршење одређених друштвено корисних задатака. Лутрије и друге игре на срећу, чије врсте одређује министар финансија ФНРЈ, могу се приређивати само на основу одобрења и под надзором надлежног финансиског органа, а организовати само у сарадњи са Државном лутријом ФНРЈ. Згодици ових игара и лутрија могу бити у предметима (робна лутрија) или у новцу. Од износа издатих срећака 15—25% уплаћује се у корист буџета државног органа који је издао дозволу за привређивање лутрије или игре. За обавезе Државне лутрије ФНРЈ јамчи држава.

(13) Др. Јакшић: *op. cit.*, стр. 218.

(14) Др. Р. Б. Јовановић: *op. cit.*, стр. 6.

(15) Др. Андрија Гамс: *Основи стварног права*, Београд, 1955, стр. 24.

Решењем Владе ФНРЈ бр. 4106 од 24 децембра 1952 Југословенска лутрија проглашена је за привредну установу са самосталним финансирањем, а према Решењу Савезног извршног већа Рп. број 174 од 26 априла 1954 (в. *Службени лист ФНРЈ*, бр. 19/54) Југословенска лутрија наставља са радом као установа са самосталним финансирањем. Решење Савезног извршног већа одређује задатак, пословне јединице, имовину, фондове и органе управљања Југословенске лутрије. Њој се ставља у задатак приређивање лутрије и других игара на срећу, сарадња у спровођењу лутрија и других игара на срећу које приређују друштвене организације, емитовање срећака за све лутрије и лутриске игре на срећу и вршењу других послова који су јој стављени у задатак поменутом Уредбом од 1952. Од оствареног вишка прихода одређени процент уплаћује се у савезни буџет, а остатак се, према одредбама истог буџета, распоређује одређеним друштвеним организацијама за остварење њихових циљева. У савезном буџету утврђују се и проценти вишка прихода за фондове којима Југословенска лутрија самостално располаже. За послове и згодитке ове установе са самосталним финансирањем надлежан је савезни државни секретар за послове опште управе и буџет, коме је стављено у задатак да донесе Правилник о звањима и платама службеника Југословенске лутрије. Он поставља и разрешава и главног директора Југословенске лутрије.

Из наведених одредаба види се да је Југословенска лутрија установа са самосталним финансирањем, уствари државна привредна установа која врши одређену јавну службу (в. чл. 1 Основне уредбе о установама са самосталним финансирањем, *Службени лист ФНРЈ*, бр. 51/53). Она својом делатношћу остварује приходе који у целини покривају њене расходе, и преко тога обезбеђује финансијска средства која се највећим делом употребљавају на извршење одређених друштвено корисних задатака, а само у извесном проценту иду у савезни буџет и у фондове којима располаже Југословенска лутрија.

Пошто је Југословенска лутрија као установа са самосталним финансирањем и даље остала орган државне управе (16), ван сваке је сумње да су и њене срећке задржале карактер државних хартија од вредности. То исто треба да важи и за остале срећке које она емитује.

4. — У предњем излагању изнето је довољно аргумената да су срећке Југословенске лутрије државне хартије од вредности, и да њихово фалсификовање може претстављати само кривично дело из чл. 222 Кривичног законика. На тај начин, отпала је и потреба да се директно побија аргументација супротног мишљења, тј. да овакве фалсификате треба третирати као кривична дела из чл. 306, ст. 3, Кривичног законика.

(16) У делима правних теоретичара установе са самосталним финансирањем такође су третиране као државни организми или државни органи. О томе видети: проф. Иво Крбек: *Управно право ФНРЈ*, књ. I, Београд, 1955, стр. 84 и књ. II, Београд 1957, стр. 140—142; и др. А. Гамс: *Увод у грађанско право*, Општи део, Београд, 1956, стр. 351—354.

Срећке Југословенске лутрије претстављају посебну врсту доказа о праву њихових ималаца да учествују у извлачењу срећака једнога кола и да према исходу лутрије, као једне врсте игре на срећу, приме од њеног приређивача извесну суму новца. Лутриске срећке, као и готово све остале хартије на доносиоца, праве се путем отисака и пуштају у промет у великом броју примерака. Код нас у пракси, истина, појавили су се случајеви који су као лакши облици фалсификата из чл. 222, ст. 1, могли бити кажњени скоро исто онако као да су квалификовани по чл. 306, ст. 3, Кривичног законика. Али без обзира на то, у фалсификовању државних хартија од вредности и осталих предмета из чл. 222 може бити ангажовано и више лица: са особитом спремом, као и посебна оруђа и материјал. Због тога се државним хартијама од вредности, као и оним знацима за вредност, боновима и исправама за снабдевање, у чл. 222 морала дати већа заштита него ли оним јавним исправама из чл. 306, ст. 3, које се не издају сериски и у великим количинама, већ појединачно. Због великог значаја који предмети из чл. 222 имају за народну привреду, за наш друштвени живот и државну управу, фалсификовање ових предмета у виду заната или у великим количинама (чл. 222, ст. 3) изједначено је у погледу казне са особито тешким случајевима фалсификовања новца (чл. 221, ст. 3), које, иначе, претставља најтежи облик фалсификата уопште.

Отуда мислимо да фалсификовање срећака Југословенске лутрије, које претстављају врсту хартија на доносиоца односно врсту државних хартија од вредности, не треба квалификовати по чл. 306, ст. 3, већ по чл. 222 Кривичног законика, без обзира на то што овај последњи носи наслов ужи од своје садржине, и без обзира на оно о чему је реч у идућем пасусу.

У неким законодавствима фалсификовање хартија од вредности предвиђено је у посебним члановима, одвојено од кривичног дела прављења и употребе знакова за вредност. У нашем Кривичном законнику сва та дела предвиђена су на једном месту, у чл. 222 и у сва три става овога члана. Но баш због овакве структуре овога члана, његов став 2 остаће без примене на фалсификовање државних хартија од вредности; а она реченица из става 1 која предвиђа преиначење знакова за вредност само ће логичким тумачењем моћи да се примени и на преиначење државних срећака. Јер преиначење ради давања изгледа веће вредности може се вршити на знацима за вредност, на обавезницама државних зајмова и само на неким државним хартијама од вредности, али не и на срећкама Југословенске лутрије; а отстрањивање жига ради давања изгледа веће вредности могуће је само на знацима за вредност.

Драгољуб Трајковић